

Verslag 'De stad als sportschool'

Op 27 november vond in TivoliVredenburg de avond 'De stad als sportschool' plaats, een programma van TivoliVredenburg (Kennis & Debat) met ondersteuning van Movares. Tijdens deze avond werd, aan de hand van lezingen en paneldiscussies, besproken hoe de publieke ruimte het best ingezet kan worden om (Utrechtse) stadsbewoners in beweging te krijgen. In dit verslag worden de lezingen en paneldiscussies kort samengevat.

Nicole van der Waart (Movares) - Actief in de gezonde stad

Nicole van der Waart zet, vanuit haar functie bij Movares, de problematiek van Nederlandse steden uiteen. Verstedelijkingsdruk zorgt ervoor dat steden steeds voller en drukker worden. Ook het percentage eenzame mensen groeit. Movares heeft een instrument ontwikkeld om de gezondheid van een stad in kaart te brengen. Het instrument 'De gezonde stad' gaat uit van drie belangrijke factoren:

1. Gezonde omgeving: is er ruimte om te bewegen, genoeg groen en gezonde lucht?
2. Actieve levensstijl: in hoeverre houden stadsbewoners een gezonde levensstijl aan?
3. Thuis in de stad: in hoeverre voelen bewoners zich thuis in de stad?

In deze presentatie gaat Nicole dieper in op het tweede aspect van het instrument: actieve levensstijl. Door de toenemende drukte in de stad moeten sportvelden soms plaatsmaken voor woningbouw, bovendien zorgt individualisering ervoor dat het percentage dat lid is van een sportvereniging afneemt. In plaats hiervan groeit wel het aantal mensen dat hardloopt of sport in de openbare ruimte. Nicole adviseert dan ook om in te spelen op deze groeiende groep sporters die gebruik maakt van de publieke ruimte. Er moeten meer open plekken komen waar mensen zich kunnen verzamelen en kunnen bewegen en waar ruimte is voor verschillende doelgroepen. Groen is hiervoor een wondermiddel, waar parken zijn wordt meer gesport.

Vragen

Vraag: Woningbouwverenigingen moeten nu, bijvoorbeeld in wijken als Overvecht, teruggeven aan de maatschappij door ook te investeren in maatschappelijke doelen. Moet hier niet ook aandacht zijn voor investeren in sportinfrastructuur?

Antwoord: Hier is al aandacht voor, maar er bestaat nog geen vast percentage waaraan woningbouwverenigingen moeten voldoen. Er is een norm, maar die bestaat op een heel breed niveau, waardoor niet alleen woningbouwverenigingen hieraan hoeven werken. Bovendien is het "maar" een norm. Maar vanuit de Gemeente wordt hier wel hard aan gewerkt, Utrecht is zelfs voorloper op dit gebied.

Vraag: Hebben aanpassingen in de openbare ruimte ook invloed op mensen die nog niet uit zichzelf bewegen?

Antwoord: Ja, aanpassingen in de openbare ruimte maken het voor iedereen makkelijker om in beweging te komen. Maar voor sommige groepen is hiernaast ook een programma nodig, dat deze groepen actief stimuleert om te gaan sporten. Jeroen Koning (Gemeente Utrecht) voegt daar aan toe dat juist kleine aanpassingen deze groepen goed kunnen helpen. Ze zullen misschien minder snel gaan sporten, maar als ze gestimuleerd worden om vaker de fiets te pakken of een blokje om te lopen, valt daar veel winst te behalen.

Ad de Bont (Urhahn) - De beweegvriendelijke stad

Ad de Bont is partner Urhahn en schreef het boek 'De beweegvriendelijke stad'. Met Amsterdam als casus bekeek hij hoe je hedendaagse steden het best kan aanpassen om bewoners te stimuleren in beweging te komen. Tijdens zijn presentatie neemt hij ons kort mee de geschiedenis is, want de strijd om de publieke ruimte is al veel ouder dan we zouden verwachten. De grootste uitdagingen tegenwoordig zitten volgens hem in de automatisering van de samenleving en het vertrek van jonge gezinnen uit de stad. De grootste winst is volgens Ad te halen in het vervoer naar werk. Door in te spelen op OV en fietsverkeer komen mensen in beweging en ontstaat er meer ruimte in de stad, auto's nemen immers veel ruimte in. In zijn boek behandelt Ad drie thema's waar de stad op in moet leren spelen: Fietsen & lopen, Sport en Spel & ontspanning.

Vragen

Vraag: Ontstaan er tegenwoordig niet juist problemen door te veel fietsers in de stad?

Ad: Er zijn inderdaad steeds meer fietsers, en dat zorgt voor problemen en drukke knooppunten. Dit is waarom er meer ruimte moet komen voor fietsers en daar zijn nieuwe ontwerpmethoden voor nodig.

Opmerking uit publiek: We moeten oppassen dat de fiets niet aan zijn eigen succes ten onder gaat. Er is inderdaad meer ruimte nodig, en we moeten nadenken over een nieuwe ordening. Elektrische fietsen zijn bijvoorbeeld een hele andere categorie dan normale fietsen, en daar moeten wellicht aparte regels voor komen.

Panelgesprek

In het panel nemen Nicole van der Waart, Ad de Bont en Jeroen Koning (adviseur gezonde leefruimte bij Gemeente Utrecht) plaats. Samen met het publiek bespreken ze vijf stellingen.

Stelling 1: Ga toch lopen! Het voetgangersdomein moet groter, ook als fietsers daardoor moeten omfietsen of hun fiets niet meer voor de deur kunnen parkeren.

Het publiek is verdeeld over deze stelling. Fietsen is voor veel mensen de meest handige optie, zeker als je spullen moet vervoeren. Het is dus fijn als zoveel mogelijk plekken goed bereikbaar blijven voor fietsers. Aan de andere kant klagen mensen over het feit dat er zoveel fietsen in de

binnenstad van Utrecht staan. Bovendien zorgen fietsers soms voor gevaarlijke situaties in voetgangersgebieden. Wel stellen sommige mensen dat er voorbeelden zijn van straten in andere steden waar voetgangers en fietsers goed samengaan. Hier geldt wel dat fietsers te gast zijn.

Nicole stelt dat ze het eens is met de stelling. Iedereen is immers voetganger. Als je met de fiets naar de winkel gaat, komt er altijd een moment dat je je fiets ergens neerzet en het laatste stuk loopt. Voetgangers gaan in principe dus altijd voor.

Ad wil ernaar streven dat er meer ruimte komt voor fietsers, ook om hun fiets te parkeren. Zo kunnen fietsers en voetgangers goed dezelfde ruimte gebruiken.

Jeroen stelt dat in Utrecht simpelweg niet overal plek is voor gedeelde ruimte. De Oudegracht, die sinds kort in het weekend niet meer toegankelijk is voor fietsers, is simpelweg te smal, daar kan niks aan gedaan worden.

Stelling 2: Utrecht heeft te weinig gratis sportvoorzieningen

Een groot deel van de aanwezigen is het hiermee eens en stelt dat er weinig openbare sportvoorzieningen zijn. Gratis fitnessapparaten worden bijvoorbeeld gemist.

Jeroen legt uit dat er in Utrecht 10 plekken zijn met gratis fitnessapparaten. Deze zijn echter duur om te plaatsen en onderhouden en worden in de winter weinig gebruikt. Daarom wordt er niet veel in geïnvesteerd.

De verdeling en zichtbaarheid kan wellicht verbeterd worden, omdat weinig mensen er vanaf wisten. Een probleem dat ook aangekaart wordt is dat sommige voorzieningen die er wel zijn 's avonds minder gebruikt worden omdat mensen zich er dan niet veilig voelen. Bijvoorbeeld een hardlooperoute in het Maximapark. Verlichting kan hiervoor een oplossing zijn, maar dit is niet altijd het geval.

Ad stelt dat er creatiever gedacht moet worden. Niet alleen hardlooperoutes of fitnessapparaten kunnen mensen in beweging krijgen. Er moet aanleiding zijn tot bewegen, dit kan ook door speelplaatsen, skateparken, kluisjes, waterpunten of verzamelplekken te creëren of beter te markeren.

Stelling 3: Delen is het nieuwe hebben, ook in de openbare ruimte. Niet iedereen zijn eigen afgebakende ruimte, maar slim inrichten zodat alle doelgroepen één plek kunnen gebruiken.

Het publiek is hier verdeeld over. Iemand noemt een voorbeeld van het merwedekanaal dat gedeeld wordt door roeiers en zwemmers. Hier is onlangs een ongeluk gebeurd, delen werkt dus niet altijd goed.

Nicole stelt dat er nieuwe omgangsvormen moeten ontstaan. Sommige parken zijn nou eenmaal overvol, maar als we beter met elkaar om leren gaan moet er voor iedereen genoeg ruimte zijn.

Intermezzo: Jan-Paul de Beer van Springlab

Jan-Paul de Beer ontwikkelt met Springlab projecten om mensen op een speelse manier in beweging te krijgen. Hierbij speelt technologie altijd een belangrijke rol. Zij hebben vooral als doel om mensen in hun dagelijkse activiteiten meer in beweging te krijgen. Op school of werk zitten mensen lang achter elkaar stil, hier valt de meeste winst te behalen. Daarom heeft Springlab een lesmethode ontwikkelt voor peuters. Door middel van een bewegende projectie kunnen peuters al spelend en bewegend leren.

Stelling 4: Kinderen is hinderen: Accepteer dat in sommige buurten geen ruimte is voor kleine kinderen.

Hier is het grootste deel van het publiek mee oneens. Kinderen zijn een onderdeel van de samenleving, dus moet er ruimte voor zijn. Maar uit veiligheidsoverwegingen is er op sommige plekken toch minder ruimte, bijvoorbeeld op plekken met veel verkeer.

Ad stelt wel dat dit soms nou eenmaal de realiteit is.

Jeroen geeft als voorbeeld een nieuw appartementencomplex in het stationsgebied: De Syp. In dit gebouw zijn voornamelijk eenkamer-appartementen gemaakt, het speelt dus duidelijk niet in op gezinnen met kinderen. Bij de bouw van zo'n gebouw wordt er dan ook geen rekening gehouden met kinderen. De doelgroep moet dus altijd meegenomen worden.

Jan-Paul stelt dat hij liever minder fatsoenlijke speelplekken heeft, dan overal slechte speelplekken.

Uit het publiek komt nog de opmerking dat speelplekken niet alleen goed zijn voor kinderen. Ze hoeven dus ook niet alleen maar voor kinderen gemaakt worden, volwassenen kunnen er net zo goed van profiteren.

Stelling 5: Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente om meer te investeren in bewoners voor wie bewegen niet vanzelfsprekend is.

Jeroen legt uit dat de Gemeente hier hard mee bezig is, maar dat het geen makkelijke opgave

is. Hij denkt dat de beste manier is om dagelijkse handelingen van deze bewoners beweeglijker te maken. Bijvoorbeeld vervoer naar werk of de winkel.

Uit het publiek komt wel de opmerking dat bij deze mensen vaak andere problemen belangrijker zijn, waardoor ze weinig aandacht hebben voor een gezonde levensstijl. De gemeente zou dus ook met deze problemen moeten helpen, voor zover ze dat kunnen.

Ad stelt dat de gemeente medeverantwoordelijk is, maar niet alleen verantwoordelijk.

Jan-Paul vindt dat de gemeente in ieder geval niet moet stimuleren om minder te bewegen. Het bewegen moet altijd de makkelijkste optie zijn.

Niet alleen de hardware moet er zijn, dus de fysieke aanpassingen in de publieke ruimte, maar ook de software, het motiveren van bewoners deze aanpassingen te gebruiken.